Hálózattervezés Alapjai
2006

8: Művészeti Galéria Probléma – Őrzési / Megvilágítási problémák

A művészeti galéria probléma

A művészeti galéria probléma (art galery problem):
A “művészeti galéria” megfigyelése kamerákkal / őrökkel.

- A galéria tervét egy síkbeli sokszöggel (polygon) modellezük.
- Feltesszük, hogy ez egy egyszerű sokszög, azaz
  - egy önmagát nem metsző poligonális lánc határolja és
  - nem tartalmaz lyukat.

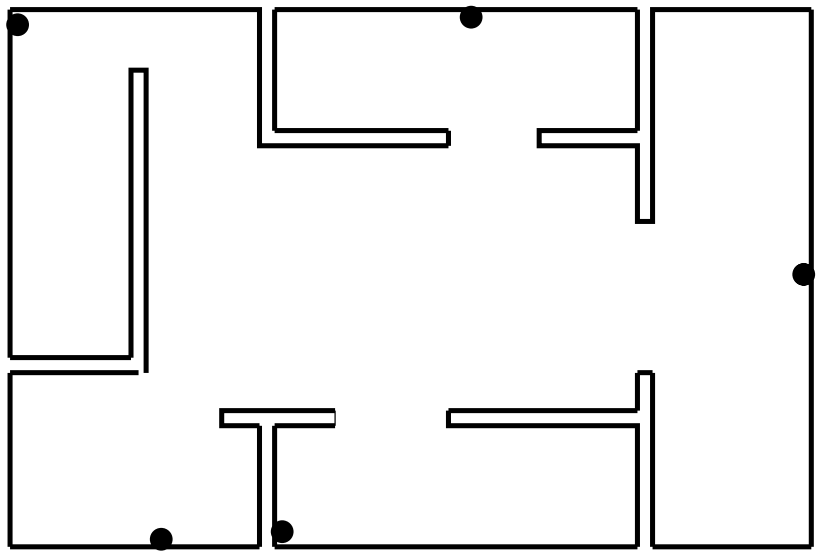

A művészeti galéria probléma

- Legyen *P* egy egyszerű sokszög és *p* és *q* két pont *P*-ben.
- Azt mondjuk, hogy *p* és *q* látják egymást, ha *P* teljes egészben tartalmazza a *pq* szakaszt.

A művészeti galéria probléma:

- Adott: Egy egyszerű sokszög *P.*
- Feladat: Hol és hány pontot (őrt) kell elhelyezni *P*-ben, úgy hogy minden *P* beli pontot legalább egy őr lásson.

(őr: mozgásérzékelő szenzor, kamera, fényforrás,…)

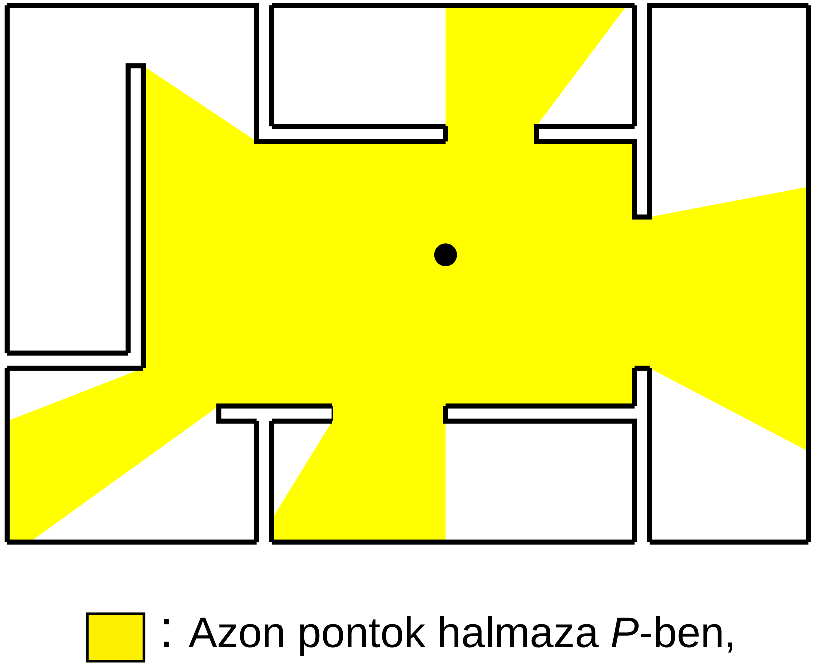

: Azon pontok halmaza *P*-ben, melyeket *p* lát

A művészeti galéria probléma

- Az őrök minimális számának kiszáítása NP-nehéz.
- De: Megmutatjuk, hogy $\lfloor n/3 \rfloor$ őr elegendő, ahol n a csúcsok száma P-ben.
- Néhány esetben $\lfloor n/3 \rfloor$ őr szükséges is.

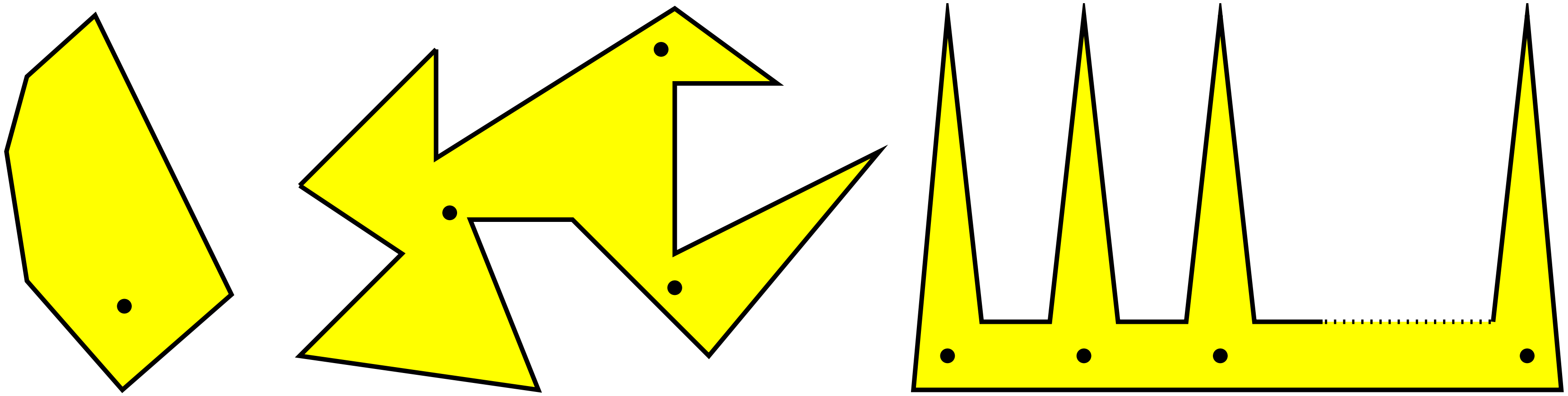

Sokszögek háromszögelése

- Egy *P* sokszög háromszögelése (Δ-elése) egy planár felosztása *P*-nek, melynek
  - csomópontjai *P* csúcsai,
  - élei egyenes szakaszok a csúcspárok között (az éleket átlóknak is nevezik),
  - felületei pedig háromszögek.

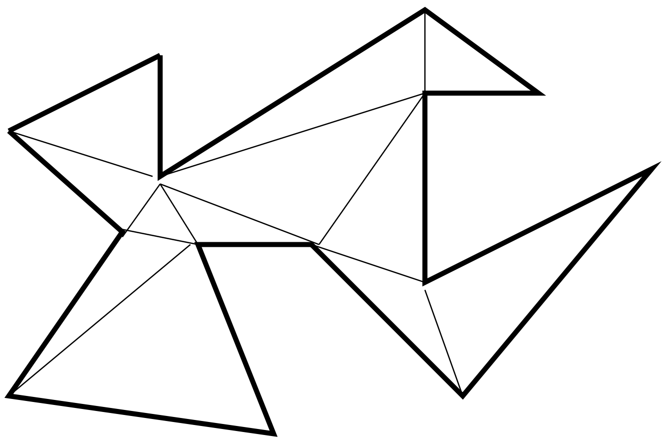

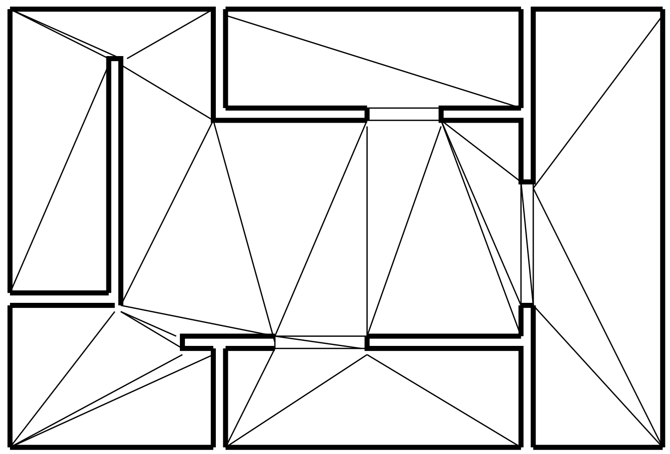

Sokszögek háromszögelése

Lemma 1: Minden *n* csúcsú egyszerű sokszög *P* háromszögelésében pontosan *n*-2 háromszög van.

Biz.: Indukció *n* szerint.

- *n*=3 esetén igaz, *P* egy háromszög.
- Legyen *n*>3. Feltétel, a lemma állítása igaz minden *m*<*n* esetén.
  Először megmutatjuk, hogy *P*-nek van egy átlója.
  Ezután alkalmazzuk az indukciós feltételt a két sokszögre, amire ez az átló osztja *P*-t.

  Legyen *v* az a csúcsa *P*-nek, melynek koordinátái lexikografikusan minimálisak.
  Legyen *u* és *w* a két *v*-vel szomszédos csúcs.
  - Ha az *uw* szakasz teljesegészben *P*-ben van, akkor *uw* egy átló.

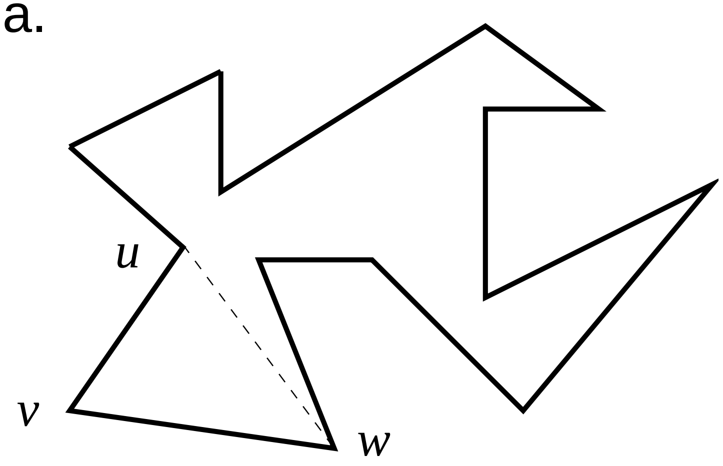

Sokszögek háromszögelése

- Ha *uw* nincs teljesegészen *P*-ben, akkor *uvw* Δ tartalmazza *P* egy vagy több csúcsát. Legyen ezen csúcsok közül *v´* az a csúcs, melynek távolsága *uw*-től maximális. Ekkor a *vv´*, szakasz nem metszheti *P* egy oldalát sem, mert egy ilyen oldal egyik végpontja az *uvw* Δ belsejében lenne és a távolsága *uw*-től nagyobb lenne mint *v´*-nek. Ezért *vv´* egy átló.

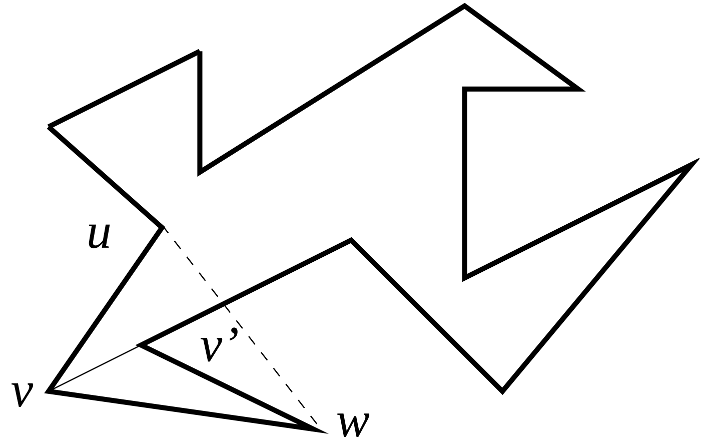

Minden átló *P*-t két sokszögre P_1-re és P_2-re osztja. Legyen m_1 és m_2 a csúcsok száma P_1-ben és P_2-ben. Mivel $m_1 < n$ és $m_2 < n$, az indukciós feltétel szerint P_1 és P_2 Δ-elhető, és ezzel *P* is.

Mivel P_1-nek és P_2-nek pontosan két közös csúcsa van, $m_1+m_2=n+2$. P_1 és P_2 Δ-elése az indukciós feltétel szerint m_1-2 és m_2-2 Δ-t tartalmaz. Ezért *P* Δ-elése *n*-2-t. □

Sokszögek háromszögelése – műgaléria probléma

- Lemma 1 implikálja, hogy minden *n* csúcsú egyszerű *P* sokszögben elegendő *n* - 2 őr, Δ-enként 1. Ez azonban túl „nagyvonalú“.
  Ha az őröket bizonyos jól kiválasztott csúcsokban helyezzük el, akkor kevesebb őr is elegendő.
- A „stratégia“:
  - Válasszunk ki a csúcsok egy (lehetőleg kicsi) részhalmazát, úgy hogy a Δ-elés minden Δ-ében legalább egy kiválasztott csúcs van.
  - Helyezzük el az őröket ezekben a csúcsokban. Ekkor az egész *P* “megfigyelt”.

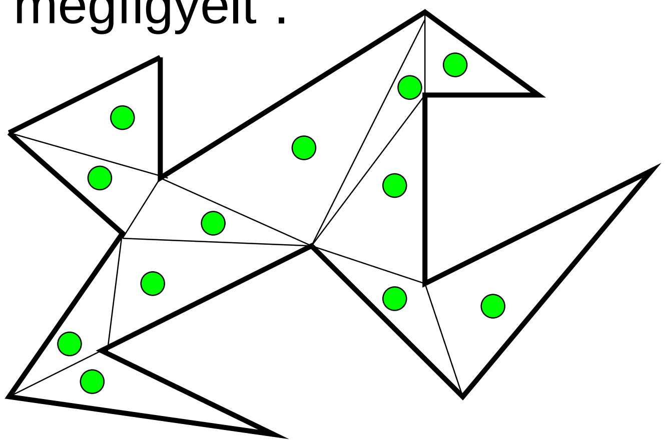

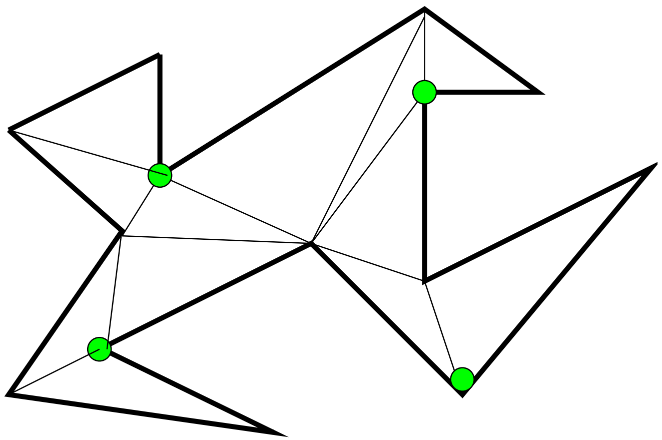

Sokszögek háromszögelése – műgaléria probléma

- Szinezzük a Δ-elés csúcsait 3 színnel, úgy hogy a csúcsok, melyek egy éllel össze vannak kötve, különböző színűek legyenek.
  - Ekkor minden Δ csúcsai 3 különböző színt kap.
  - Ez 3 színosztályra osztja a csúcsok halmazát.
- Kiválasztjuk a legkisebb színosztályt és az őröket ezekben a csúcsokban helyezzük el.
  - Meg kell mutatni, hogy a „Δ-elés 3 színnel szinezhető”

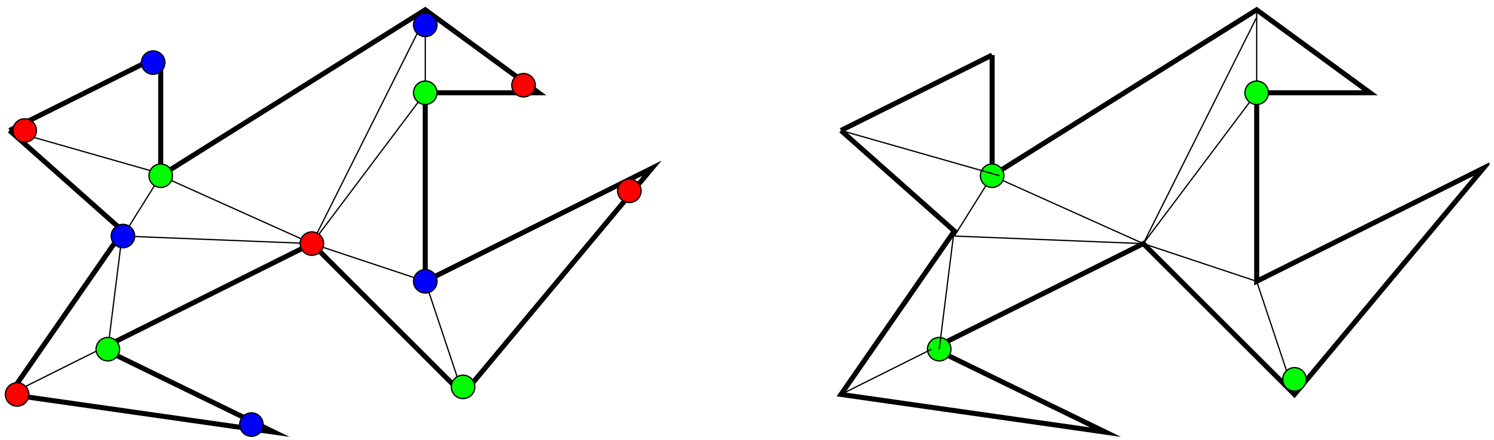

Sokszögek háromszögelése – műgaléria probléma

Lemma 2: Tekintsük egy sokszög Δ-elését *T*-t egy gráfként. Ekkor *T* 3 színnel szinezhető.

Biz.:

Egy planár gráf *G* duál-gráfja *G** az a gráf, melynek csomópontjai *G*-nek a felületei. Két csomópont *G**-ben pontosan akkor van összekötve egy éllel, ha a megfelelő felületek *G*-ben egy él által szomszédosak.

Tekintsük *T* duál-gráfját *T**-t (a külső felület kivételével).

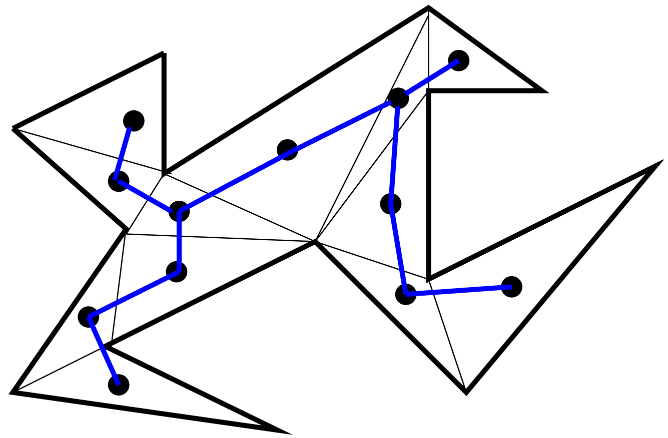

Mivel minden átló P-t két sokszögre osztja, *T** bármelyik élének törlése két komponensre osztaná *T**-t. Tehát *T** egy fa. (Ez nem lenne érvényes olyan sokszögre, amelyben lyuk van.) Továbbá, *T** foka 3, mivel minden Δ-höz *T*-ben legfeljebb 3 szomszédos Δ van.

Sokszögek háromszögelése – műgaléria probléma

T szinezéséhez *T** bejárását használjuk mélységi keresés (DFS) által.

- Egy tetszőleges *T** beli csomóponttal kezdünk.
- *T* megfelelő Δ-ének a csúcsait 3 különböző színnel szinezzük.
- Megőrizzük azt az invariánst, hogy *T* minden elért Δ-ének csúcsai helyesen vannak szinezve.
- Amikor *T**-ben bejárunk egy (*u*,*v*) élt, az *u*-nak és *v*-nek megfelelő Δ-eknek t_u-nak és t_v-nek *T*-ben van egy közös oldala.
- Ekkor a közös oldal két végpontja már szinezett.
- A harmadik csúcs szinezéséhez t_v-ben a 3-adik színt használjuk.

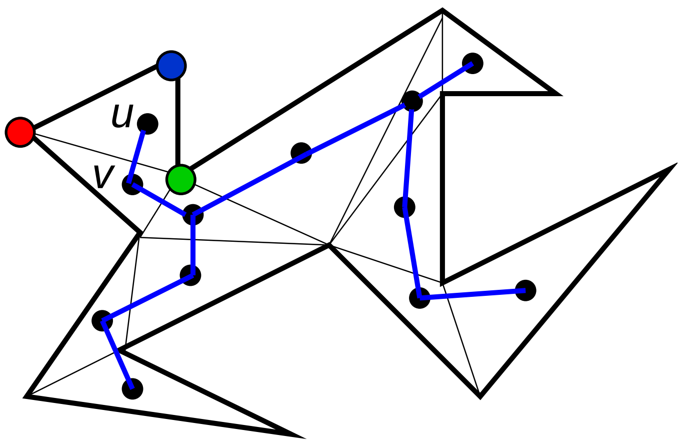

A DFS után *T*-ben egy helyes szinezést kapunk 3 színnel. □

Sokszögek háromszögelése – műgaléria probléma

- Mivel a szinezés után a 3 színosztály közül legalább egy $\leq \lfloor n/3 \rfloor$ csúcsot tartalmaz és minden Δ-ben pontosan egy csúcs ezzel a színnel van szinezve, a következő teljesül:

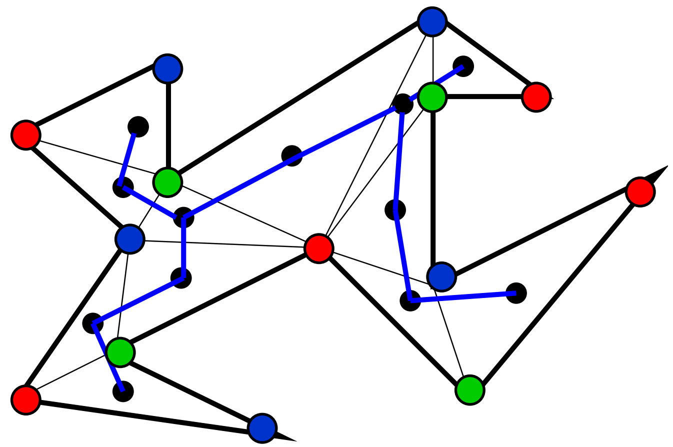

Tétel 1: Legyen *P* egy egyszerű sokszög *n* csúccsal. Akkor *P* legfeljebb $\lfloor n/3 \rfloor$ őrrel mindig megfigyelhető.
Vannak olyan sokszögek, melyekben $\lfloor n/3 \rfloor$ őr szükséges is. □

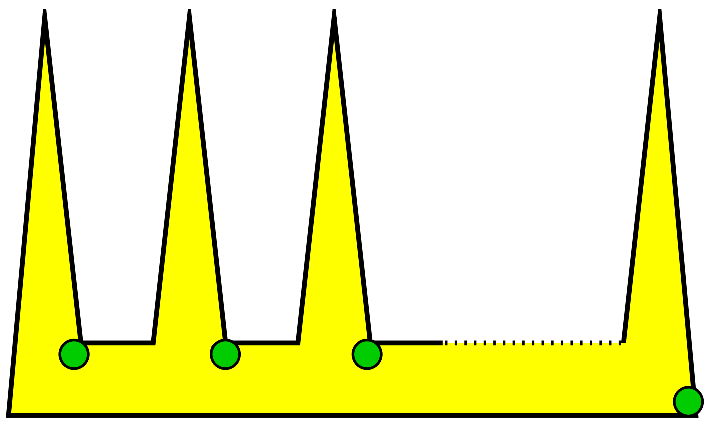

A háromszögelés kiszámítása

- Először *P*-t u.n. monoton sokszögekre bontjuk.
- Ezután ezeket a monoton sokszögeket Δ-eljük.
- Akkor mondjuk, hogy egy egyszerű sokszög *P* egy *h* egyenes szerint monoton, ha minden *h*-ra ortogonális *h´* egyenesre $P \cap h'$ összefüggő, azaz $P \cap h'$ vagy egy pont, vagy egy szakasz.
- *P* *x*-monoton, ha az *x*-tengely szerint monoton.

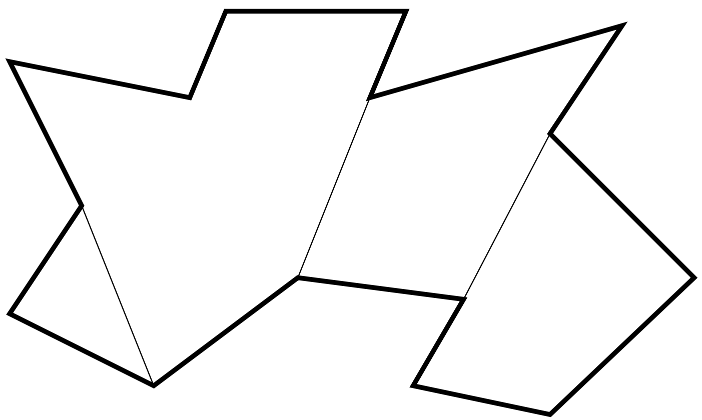

P felbontása *x*-monoton sokszögekre

5 csúcstipust különböztetünk meg:

Legyen v egy csúcs és $\alpha(v)$ belső szög v-nél P-ben. Ekkor v egy

- Start-csúcs: v mindkét szomszédja jobbra van v-től és $\alpha(v)<\pi$,
- Split-csúcs: v mindkét szomszédja jobbra van v-től és $\alpha(v)>\pi$,
- End-csúcs: v mindkét szomszédja balra van v-től és $\alpha(v)<\pi$,
- Merge-csúcs: v mindkét szomszédja balra van v-től és $\alpha(\mathrm{v})>\pi$,
- Regular-csúcs: különben.

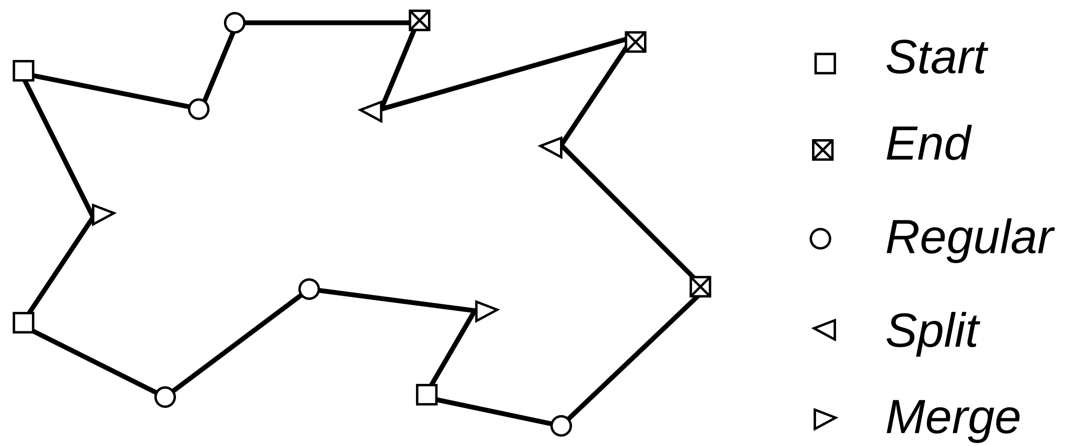

P felbontása *x*-monoton sokszögekre

Lemma 3: Egy *P* sokszög akkor *x*-monoton, ha nem tartalmaz se split-csúcsot se merge-csúcsot.

Biz.: Tegyük fel, hogy *P* nem *x*-monoton, akkor létezik egy vertikális egyenes *h*, melyre $h \cap P$ több mint 1 összefüggő komponenst tartalmaz. Válasszuk *h*-t úgy, hogy a legmélyebben lévő komponens egy szakasz nem egy pont. Legyen *p* és *q* a szakasz két végpontja.

Kövessük *P* határát *q*-ból balra indulva addig, amíg egy $r \in P \cap h$ metszéspontot nem találunk. Ha $p \neq r$, akkor útközben kellett lenni egy split-csúcsnak. Különben kövessük *P* határát *q*-ból jobbra indulva addig, amíg egy $r' \in P \cap h$ metszéspontot nem találunk. Ekkor útközben kellett lenni egy merge-csúcsnak. □

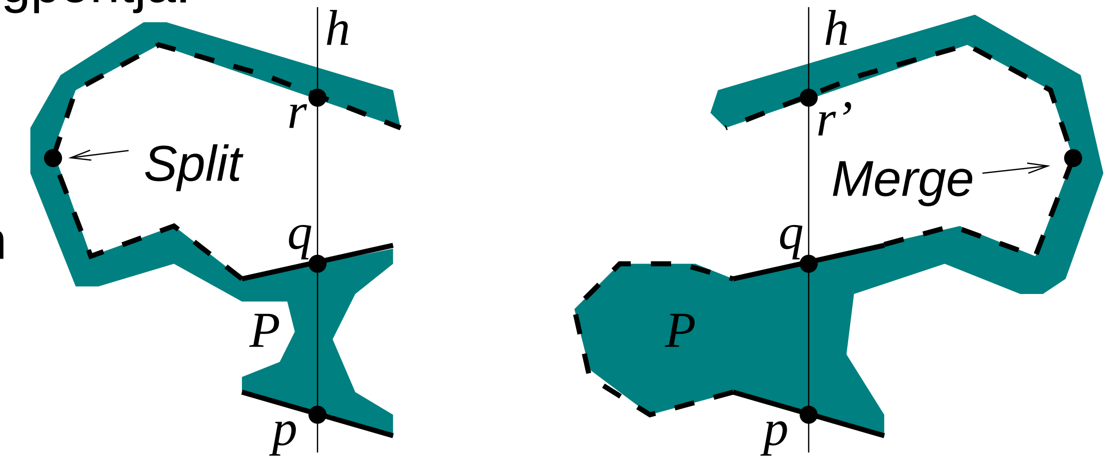

P felbontása *x*-monoton sokszögekre – plane swep

- Így tehát a split- és a merge-csúcsokat kell *P*-ben kezelni. A sokszögeknek *P* felbontása után nem szabad ilyen csúcsokat tartalmazniuk.
- *P* felbontásához egy plane-sweep eljárást használunk.

Plane sweep

- Ötlet:
- csúsztassunk egy függőleges egyenest (sweep-line) balról jobbra a síkon
- Egy sweep-status adatstruktúrában tároljuk a sweep-line és a szcenárió metszetét.
- A sweep-status adatstruktúrát csak bizonyos eseményeknél (event point) kell aktualizálni (amikor az egyenes és a szcenárió metszete változik).

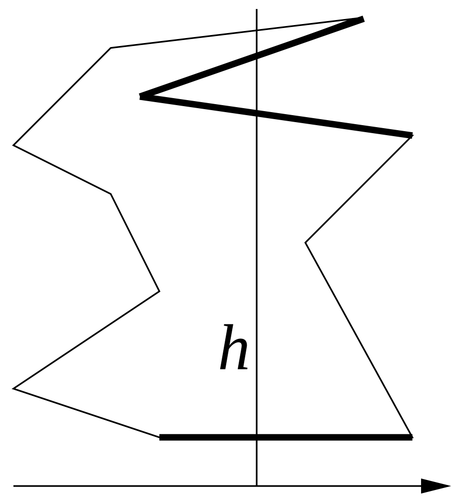

P felbontása *x*-monoton sokszögekre – plane swep

- Sweep-Status *T*: egy bináris keresőfa.
  Az algoritmus futása alatt *T* mindig *P*-nek azon oldalait (éleit) tárolja, melyek *h*-t metszik, a metszéspontok *y*-koordinátáinak megfelelően rendezve.
- Eseménypontok: *P* csúcsai. Ezeket egy *Q* várakozási sorban tároljuk, ahol *Q* egy Priority-Queue.
  - Egy csúcs prioritása a csúcs *x*-koordinátája (pontosabban: a csúcs koordinátái lexikorafikusan).
  - *Q*-t rendezett listaként is implementálhatjuk, mivel minden esemény kezdettől fogva ismert.

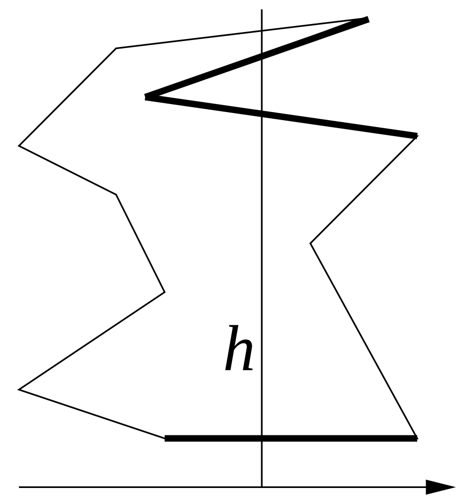

P felbontása *x*-monoton sokszögekre – plane swep

- *P* Minden e oldalához, amelyet a Sweep-Status *T* tartalmaz, tárolunk egy pointert: *helper(e)*. Ez *P*-nek arra a legjobboldalibb *v* csúcsára mutat,
  - amely balra van *h*-tól és
  - *P* belsejében *v* és *e* egy függőleges szakasszal összeköthető.
  - Ha nincs ilyen csúcs, akkor *helper(e)* a bal végpontja *e*-nek.

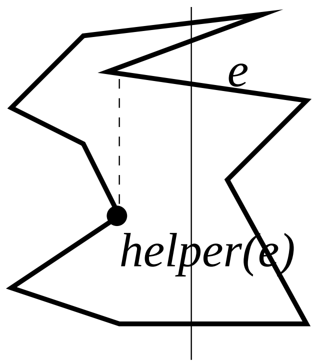

- Ha *h* elér egy v_i split-csúcsot, akkor meg kell találni *P*-nek azokat az e_j és e_k éleit, amelyek a *T*-ben direkt v_i felett illetve direkt v_i alatt vannak. Ekkor a szakasz v_i-től *helper*(e_j)-hez (és *helper*(e_k)-hoz) nem metszheti *P* egy másik élét és így teljesen *P*-ben van.

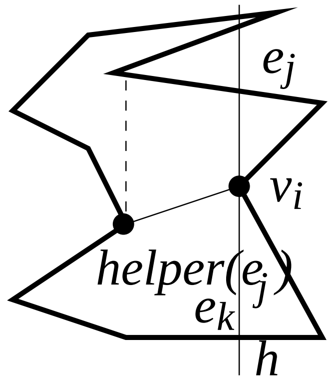

- Miután *h* elért egy v_i split-csúcsot, v_i lesz e_j és e_k új *helper()*-je és a két v_i-hez incidens élé.
- Elegendő a *helper()* mutatót csak azoknál az éleknél tárolni, amelyek direkt az újonnan elért csúcs fölött vannak *T*-ben.

P felbontása *x*-monoton sokszögekre – plane swep

Az események feldolgozása:

Legyen *v* az aktuális csúcs, amit *h* éppen elér.

- *v* split-csúcs: Keressük meg *P* azon *e* és *e´* élét, ami direkt *v* felett és direkt *v* alatt van *T*-ben. Fűzzük be az átlót, amely *v*-t és *helper(e)*-t összeköti. Fűzzük be *T*-be *P*-nek a *v*-hez incidens két élét. Ezután az *e* és a *v*-hez incidens alsó oldal *helper()* mutatóját állítsuk *v*-re.

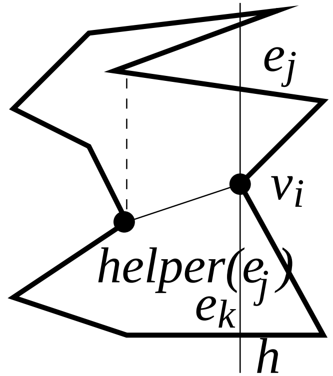

- merge-csúcs: Töröljük a *v*-hez incidens két élt *T*-ből. Keressük meg azt az *e* élt, ami direkt *v* fölött van *T*-ben. Legyen *helper(e)*:=*v*. (Később még visszatérünk erre az esetre)

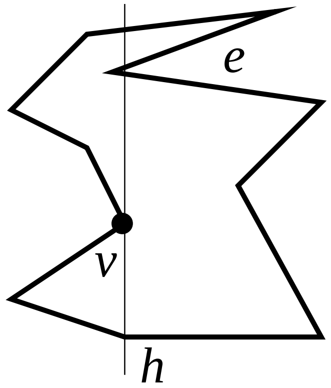

- start-csúcs: Fűzzük be a két incidens élet *T*-be. A felső él *helper()* mutatója legyen *v*.

- end-csúcs: Töröljük a két incidens élt *T*-ből.

P felbontása *x*-monoton sokszögekre – plane swep

- <u>felső reguláris-csúcs</u>: Cseréljük ki *T*-ben az élt, ami balról incidens *v*-hez a jobbról incidens *e* élre. Legyen *helper(e)*:=*v*.
- <u>alsó reguláris-csúcs</u>: Cseréljük ki *T*-ben az élt, ami balról incidens *v*-hez a jobbról incidens *e* élre. Legyen *e* az az él, ami *T*-ben direkt *v* felett van. Legyen *helper(e)*:=*v*.

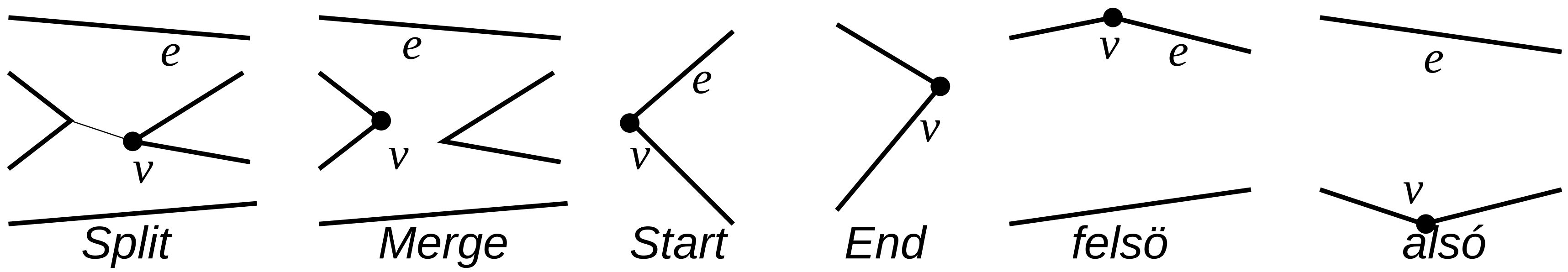

P felbontása *x*-monoton sokszögekre – plane swep

- A split-csúcsokat teljesen feldolgoztuk.
  Átlókat fűztünk be mindegyiknél. Az új sokszögekben már nincs split-csúcs.
  A merge-csúcsokat kell még teljesen feldolgozni.
- <u>1. lehetőség</u>: Végrehajtunk egy másik *plane sweep*-et hátrafele.
- <u>2. lehetőség</u>: Csak egy *plane sweep* (csak balról jobba).
  - Minden alkalommal, amikor egy *e* élnél *helper(e)* megváltozik, teszteljük, hogy a régi *helper()*-csúcs egy merge-csúcs-e. Ha igen, akkor fűzzük be az átlót a régi és az új *helper()*-csúcs között.
  - Ugyanígy, mindig, amikor *h* egy e élt elhagy, teszteljük, hogy *helper*(*e*) egy merge-csúcs-e. Ha igen, fűzzük be az átlót *e* jobb oldali végpontja és *helper*(*e*) között.
  - Ennek ugyanaz a hatása mint a „hátrafele plane sweep“-nek.

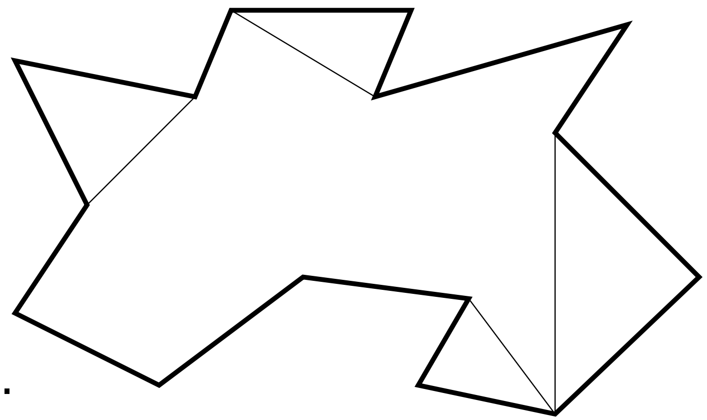

P felbontása *x*-monoton sokszögekre – plane swep

Helyesség:

- Az új sokszögekben nyilvánvalóan nincs se split- se merge-csúcs.
- Azt kell még megmutatni, hogy nem fűzünk be olyan átlót, amely *P* valamelyik élét vagy egy másik átlót metsz.
- Egyszerűség végett tegyük fel, hogy nincs két egyenlő *x*-koordinátájú csúcs (a kiterjesztés az általános esetre egyszerű: a lexikografikus sorrend segítségével). Legyen *wv* egy átló, amit akkor fűztünk be, amikor egy split-csúcsot elértünk. A *Q* tartomány a*T*-ben *v*-hez szomszédos élek és a függőleges szakaszok között *w*-n és *v*-n keresztül nem tartalmaz csúcsot a helper() definíciója miatt. Ezért a *wv* átló nem metszhet se másik átlót se *P*-nek egy élét.

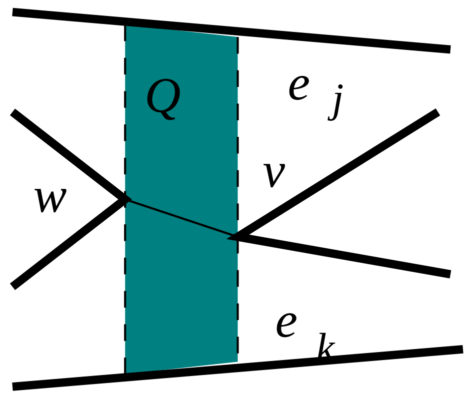

- A merge-csúcsoknál befűzött átlókra hasonló érvek ismételhetők.

P felbontása *x*-monoton sokszögekre – plane swep

Futási idő és tárigény:

- Minden esemény (csúcs) feldolgozása $O(\log n)$ időt igényel.
- Összesen: $O(n \log n)$ idő. Tárigény $O(n)$.

Lemma 5: Egy egyszerű sokszög felbontható *x*-monoton sokszögekre $O(n \log n)$ idő alatt $O(n)$ tárigénnyel. □

Monoton sokszögek háromszögelése

- Legyen *P* egy *x*-monoton sokszög.
- Egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy *P* nem tartalmaz egyenlő *x*-koordinátájú csúcsokat.
- Egy plane sweep-et hajtunk végre balról jobbra. Ennek során *P*-be átlókat fűzünk be, amikor csak lehetséges.

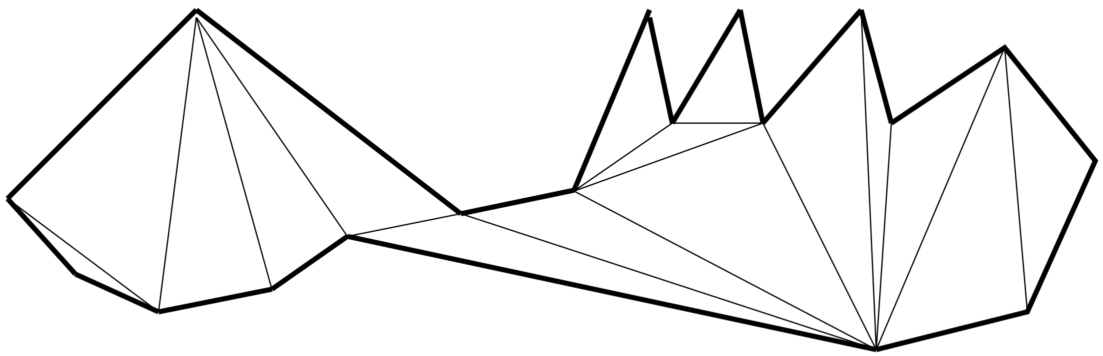

Monoton sokszögek háromszögelése

Invariáns: Legyen v_i, $i \geq 2$, az a csúcs *P*-ben, amelyet a *h* sweep line éppen elért. Legyen *R* a nem-háromszögelt tartomány *P*-ben *h*-tól balra. Legyen *u* a legbaloldalibb csúcs *R*-ben. Ekkor

- *R*-t két *x*-monoton lánc határolja, a felső lánc és az alsó lánc. Mindkét lánc legalább egy élt tartalmaz.
- Ha a lánc v_i-től *u*-hoz több mint egy élt tartalmaz, akkor ez a lánc egy u.n. reflex-lánc, azaz a lánc minden belső csúcsánál a belső szög legalább π.
- A másik lánc csak egy élt tartalmaz, melynek bal végpontja *u* és jobb végpontja jobbra van *h*-tól.

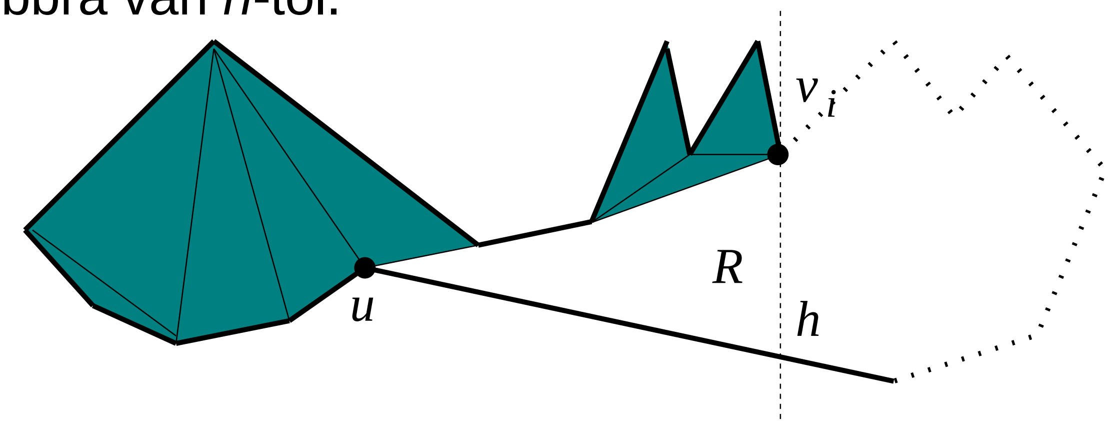

Monoton sokszögek háromszögelése

i=2: az invariáns $u=v_1$-gyel teljesül. A v_2v_1 lánc csak egy élt tartalmaz, a másik lánc pedig abból a másik élből áll, amely v_1-hez incidens.

i>2: Tegyük fel, hogy az invariáns teljesül $v_{i\text{-}1}$-re. Az algoritmusnak a következő eseteket kell kezelni:

- 1. eset: $u,...,v_{i\text{-}1}$ egy reflex-láncot alkot és v_i a másik láncon van. Ekkor fűzzünk be egy átlót v_i-től a reflex-lánc minden csúcsához u-ig (exkluzív u). Ezután legyen $u:=v_{i\text{-}1}$. Most a reflex-lánc egyetlenegy élt tartalmaz v_iu-t.

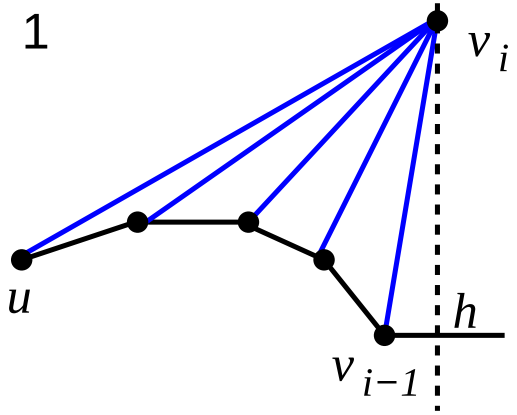

Monoton sokszögek háromszögelése

- 2. eset: v_i ugyanazon a láncon van mint v_{i-1}.
  Ekkor menjünk a láncon v_i-től hátrafele és fűzzünk be minden látható csúcshoz egy átlót, amíg el nem érjük az első csúcsot, ami v_i-ből már nem látható. (Lehetséges, hogy egy átlót se fűzünk be. (2b. Eset).)
  Ezután a v_i-ből látató csúcsokat töröljük a láncból.
  Ekkor az új lánc v_i-től u-ig egy reflex-lánc.

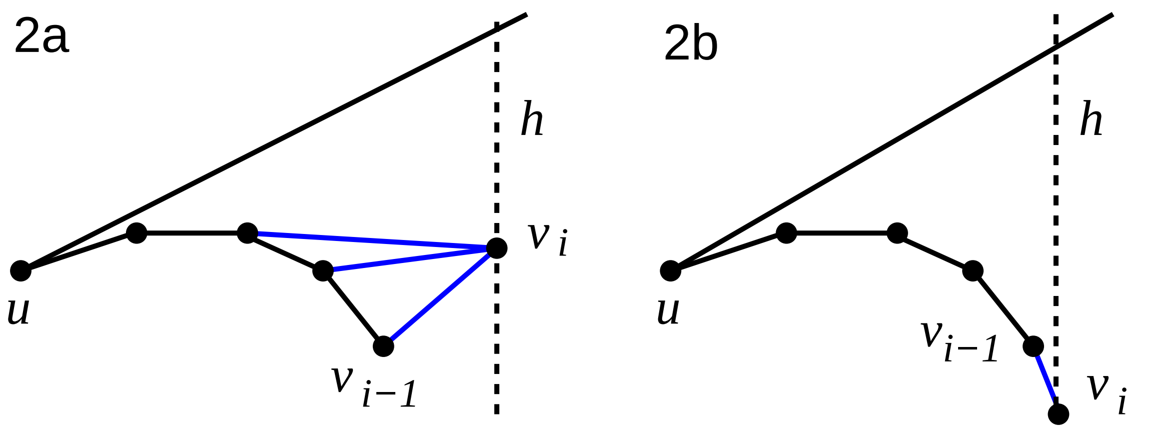

Monoton sokszögek háromszögelése

Implementálás:

- A reflex-lánc csúcsai egy verembenn tárolhatók.
- Egy flag adja meg, hogy a verem a felső vagy az alsó láncot tárolja.
- Tegyük fel, hogy minden csúcshoz tudjuk, hogy az alsó vagy a felső láncon van.

Elemzés:

- Ha *P* csúcsai sorba vannak rendezve balról jobbra, akkor a Δ-eléshez $O(n)$ idő szükséges.
- *P* csúcsainak balról jobbra rendezet sorrendje $O(n)$ idő alatt kiszámolható a csúcsok óramutatóval ellentétes sorrendjéből.
- A Δ-elés során összesen $O(n)$ pop-, push-operációt iránytesztet (v_j a láncon pontosan akkor látható v_i-ből, $j+1<i$, ha $\angle v_i v_{j+1} v_j < \pi$) hajtunk végre, $O(1)$ idő alatt operációnként.
- Az adatstruktúrák tárigénye $O(n)$.

Sokszögek háromszögelése – műgaléria probléma

Lemma 6: Legyen P egy x-monoton sokszög n csúccsal. Akkor P egy háromszögelése $O(n)$ idő alatt $O(n)$ tárigénnyel kiszámítható. □

Tétel 2: Legyen P egy egyszerű sokszög n csúccsal. Akkor P egy háromszögelése $O(n \log n)$ idő alatt $O(n)$ tárigénnyel kiszámítható. □

Következmény: Legyen P egy egyszerű sokszög n csúccsal. Akkor a $\lfloor n/3 \rfloor$ őr elhelyezése, amelyek P-t megfigyelik, $O(n \log n)$ idő alatt $O(n)$ tárigénnyel kiszámítható. □

Irodalom

[1]: Joseph O´Rourke: **Art Galery Theorems and Algorithms**. *Oxford University Press*,1987.

[2]: Mark de Berg, Marc van Kreveld, Mark Overmars, and Otfried Schwarzkopf: **Computational Geometry, Algorithms and Applications**. *Springer-Verlag,* 1997.